

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

نیم سال اول ۹۵-۹۶

پایه چهارم ۵ ساله
پایه ششم ۷ ساله

مهر مدرسه

نام و نام خانوادگی: ۱۰ صبح	نمره: ۲۰	محل نامتوی: ۹۰ دقیقه
شناسه یا نام مصحح اول	نمره به عدد	نمره به حروف
شناسه یا نام مصحح دوم	نمره به عدد	نمره به حروف

کد استان:	۲۹۵۱/۱۴
تاریخ:	۱۳۹۵/۱۰/۲۱
عنوان:	فقه استدلالی ۱
کتاب:	دروس تمهیدیه فی الفقه الاستدلالی
مجموعه:	جلد اول: طهارت (ص ۱۱۸-۳۹)، زکات (ص ۲۲۵-۲۰۱) و خمس (ص ۲۳۷-۲۲۶)

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... کد ملی: ..... مدرسه علی: ..... شهرستان: ..... استان: .....

۱- گزینه صحیح در مورد «ماء المطر» را معین کنید. ص ۴۵ و ۴۶

- الف. لا یکفی مجرد رؤية ماء المطر فی حصول الطهارة. ☐
- ب. یطهر باطن المتنجس ولو وصل إلى ظاهره فقط. ☐
- ج. اذا أصاب الشئ المتنجس طهر بشرط التعدد. ☐
- د. يكون معتصماً مع التقاطر ولو كان قليلاً. ☒

۲- حکم کسی که ساعت ده صبح وضوء گرفته و هنگام نماز در طهارت شک دارد چیست؟ چرا؟ ص ۶۱

- الف. بنی' علی' عدم الطهارة لقاعدة الاشتغال ☐
- ب. بنی' علی' عدم الطهارة للإستصحاب ☐
- ج. بنی' علی' الطهارة للإستصحاب ☒
- د. بنی' علی' الطهارة لقاعدة الفراغ ☐

۳- گزینه صحیح در مورد «نفاس» را معین کنید. ص ۷۶

- الف. هو الدم الخارج حين الولادة و قبلها ☐
- ب. هو الدم الخارج حين الولادة و بعدها ☒
- ج. هو الدم الخارج للولادة مطلقاً ☐
- د. هو الدم الخارج بعد الولادة ☐

۴- عین حکم «العصير الزبیبی مع الغلیان مع دلیله». ص ۱۰۲

- الف. فلا یحرم لاستصحاب الحلیة الثابتة قبل الجفاف. ☐
- ب. فلا یحرم لقاعدة الحلیة فی ما لم یعلم حرمة. ☒
- ج. یحرم لاستصحاب الحرمة الثابتة قبل الجفاف. ☐
- د. یحرم لأنّ العصیر فی الروایات بمنزلة الخمر. ☐

۵- نصاب و فريضه «گندم دیم» را معین کنید. ص ۲۱۱

- الف. ۸۶۷ کیلو، $\frac{1}{3}$ ☐
- ب. ۸۶۷ کیلو، $\frac{1}{10}$ ☐
- ج. ۸۴۷ کیلو، $\frac{1}{10}$ ☒
- د. ۸۴۷ کیلو، $\frac{1}{3}$ ☐

۶- آیا در تقسیم خمس «بسط دادن آن به تمام شش سهم» واجب است؟ چرا؟ ص ۲۳۶

- الف. خیر، زیرا آیه در مقام بیان مصرف است. ☒
- ب. خیر، زیرا آیه در مقام بیان ملکیت است. ☐
- ج. بله، زیرا آیه در مقام بیان ملکیت است. ☐
- د. بله، زیرا آیه در مقام بیان مصرف است. ☐

۷- عبارت «لو كان يتدافع من العالي إلى السافل و لاقت النجاسة السافل فلا يتنجس العالي بل السافل فقط» را توضیح داده و یک دلیل بر

عدم تنجس بنویسید. ص ۴۳ - ۲ نمره

جواب: هرگاه آب قلیل با فشار از بالا به پائین ریخته شود و نجاست فقط با قسمت پائین آب ملاقات کند، قسمت بالای آب نجس نمی شود زیرا آب قلیل در اینصورت در نظر عرف، دو آب محسوب می شود لذا تنجس یکی از آنها موجب تنجس آب دیگر نمی شود و دلیلی بر تنجس آب دیگر نداریم. (دلیل دوم در کتاب آمده است.)

۸- آیه شریفه «وَأَمْسَحُوا بِرُؤُوسِكُمْ» (مائده: ۶) بر وجوب چه مقدار از مسح «سر» در وضوء دلالت دارد؟ توضیح دهید. ص ۵۴ - ۲ نمره

جواب:

همین که مسمای مسح محقق شود کافی است زیرا «باء» در آیه شریفه تبعیضیه بوده و بر وجوب مسح قسمتی از سر دلالت می‌کند و از طرفی چون قسمت واجب از جهت عرض و طول قید نخورده است آیه مطلق بوده و بر کفایت مسمای مسح دلالت می‌نماید.

۹- دو وجه جمع برای روایت‌های «لَا يَمْسُ الْجَنْبُ دَرَهْمًا وَ لَا دِينَارًا عَلَيْهِ اسْمُ اللَّهِ» و «سَأَلْتَهُ عَنِ الْجَنْبِ وَ الطَّامِسِ يَمْسَانِ أُبْدِيهِمَا الدَّرَاهِمَ الْبَيْضُ، قَالَ: لَا بَأْسَ» نوشته و طبق هر کدام حکم مسّ لفظ جلاله توسط جنب را بنویسید. ص ۶۸ - ۲ نمره

جواب: الف. روایت نهی بر مسّ لفظ جلاله و روایت جواز بر مسح اصل درهم بدون مسّ لفظ جلاله حمل می‌گردد که در این صورت حکم مسأله حرمت می‌باشد.
ب. هر دو روایت بر مسّ لفظ جلاله دلالت دارند اما روایت نهی را بر کراهت حمل می‌کنیم زیرا روایت دوم بر جواز مسّ صراحت دارد. که در اینصورت حکم مسأله کراهت می‌باشد.

۱۰- مستند قیود معین‌شده در عبارت «يَجِبُ كَفَايَةُ بَعْدِ التَّغْسِيلِ التَّحْنِيطُ بِمَسْحِ الْمَسَاجِدِ السَّبْعَةِ بِالْكَافُورِ الطَّاهِرِ الْمَسْحُوقِ» را بیان کنید. ص ۸۲ - ۲ نمره

جواب: الف. مستند واجب کفائی بودن حنوط: زیرا اگر یک نفر این عمل را انجام دهد غرض شارع تحصیل شده و تکلیف از دیگران ساقط می‌شود. (۰/۷۵ نمره)
ب. مستند طهارت کافور: ارتکاز متشرعه چون شارع، طهارت را در بدن میت و کفن وی شرط نموده است تا جایی که به بریده شدن قسمت متنجس کفن و شسته شدن قسمت متنجس بدن امر نموده است فهمیده می‌شود که طبع شارع اقتضاء می‌کند که هیچ نجسی همراه میت نباشد پس هنگام تحنيط کافور نیز باید طاهر باشد. (۱/۲۵ نمره)

۱۱- چگونه آیه شریفه «وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا» (نساء: ۴۳) بر وجوب تیمم در «الخوف من الوصول إليه أو خوف المكلف على نفسه أو غيره من استعماله» دلالت می‌کند؟ (توضیح دهید). ص ۹۲ - ۲ نمره

جواب: از آنجا که عنوان «لم تجدوا» بر مریض دارای آب نیز صدق می‌کند فهمیده می‌شود مراد از عدم وجدان، عدم تمکّن است. (۰/۷۵ نمره)
و از طرفی چون حفظ جان و آبرو واجب است لذا شخص خائف بر وضوء متمکن نمی‌باشد. (۰/۷۵ نمره) و عنوان «لم تجدوا» بر وی صادق است و طبق آیه شریفه هر کسی که عنوان مذکور بر وی صادق باشد واجبست تیمم کند. (۰/۵ نمره)

۱۲- روش تطهیر هر یک از موارد زیر را بواسطه «أَب قَلِيلٍ» بنویسید. ص ۱۰۶ - ۱/۵ نمره

الف) الْأَوَانِي الْمَتَنَجِّسَةُ بَوْلُغِ الْكَلْبِ: جواب: ابتداءً یکبار آن را خاکمالی نموده (۰/۲۵ نمره) و سپس دو مرتبه با آب قلیل شسته می‌شود. (۰/۲۵ نمره) (بنابر اینکه نقل مرحوم محقق را بپذیریم و إلا طبق روایت عمار ساباطی باید سه مرتبه با قلیل شسته شود.)
ب) الْأَوَانِي الْمَتَنَجِّسَةُ بِمَوْتِ الْجُرَذِ فِيهَا: جواب: هفت مرتبه با آب قلیل شسته می‌شود. (۰/۵ نمره)
ج) الثِّيَابُ الْمَتَنَجِّسَةُ بِالْبَوْلِ: جواب: دو مرتبه شسته می‌شود. (۰/۲۵ نمره)
د) الثِّيَابُ الْمَتَنَجِّسَةُ بِالْدَّمِ: جواب: یک مرتبه شستن کافی است. (۰/۲۵ نمره)

۱۳- با توجه به عبارت «يَعْتَبَرُ الْعَقْلُ فِي وَجوبِ الزَّكَاةِ فَيَكْفِي لِإثباتِهِ حَدِيثُ رَفْعِ الْقَلَمِ وَ بَعْضُ النَّظَرِ عَنْ ذَلِكَ يَكْفِي الْقُصُورُ فِي الْمَقْتَضَى وَ لَمْ يَتَوَجَّهْ التَّكْلِيفُ بِالْإِخْرَاجِ إِلَى الْوَلِيِّ» به موارد زیر پاسخ دهید. ص ۲۰۴ - ۱/۵ نمره

الف) مراد از «قصور مقتضی» چیست؟ جواب: چون ادله وجوب زکات بر حکم تکلیفی دلالت می‌کنند قطعاً شامل مجنون نمی‌شوند (زیرا تکلیف به مجنون تکلیف ما لا یطلق بوده و قبیح است).

ب) دلیل «لَمْ يَتَوَجَّهْ التَّكْلِيفُ...» را بنویسید. جواب: بعد از آن که زکات بر خود مجنون واجب نشد شک می‌کنیم که آیا إخراج زکات بر ولیّ وی واجب است یا نه؟ اصالة البرائة جاری می‌نماییم.

۱۴- با توجه به عبارت «وَالْهَاشِمِيُّ هُوَ الْمَتَنَسِّبُ إِلَى هَاشِمٍ وَ لَا يَثْبُتُ الْإِنْتِسَابُ بِمَجْرَدِ الدَّعْوَى خِلَافًا لِكَاشِفِ الْغَطَاءِ حَيْثُ قَاسَهُ عَلَى دَعْوَى الْفَقْرِ. وَ فِيهِ أَنَّ الْقِيَاسَ مَعَ الْفَارِقِ» مدعا و دلیل کاشف الغطاء را نوشته و جواب مؤلف از آن را تبیین نمایید. ص ۲۱۸ - ۲ نمره

جواب: مدعای کاشف الغطاء: هرگاه شخصی ادعا کند که از سادات است ادعایش پذیرفته می‌شود. (۰/۵ نمره)
دلیل: ایشان ادعای سیادت را به ادعای فقر قیاس نموده و می‌فرماید همان‌گونه که اگر کسی ادعا کند فقیر است کلامش پذیرفته می‌شود باید کلام مدعی سیادت نیز پذیرفته گردد. (۰/۵ نمره)

جواب مؤلف: این قیاس مع الفارق است زیرا فقر حالت اولیه در زندگی انسان است لذا استصحاب می‌شود بخلاف انتساب به بنی‌هاشم که از ابتداء مشکوک است و قابلیت استصحاب ندارد (در حقیقت حکم به فقر هم بخاطر استصحاب است نه قبول ادعای شخص). (۱ نمره)

۱۵- چگونه با وجود تبادر غنائم جنگی از کلمه «غنیمت» همانطور که سیاق آیه نیز بر آن دلالت دارد، آیه شریفه «وَ أَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ...» (انفال: ۴۱) بر وجوب خمس در غیر از «غنائم جنگی» دلالت می‌کند؟ ص ۲۲۸ - ۲ نمره

جواب: اولاً غنیمت در لغت به معنای مطلق فائده است کما اینکه در آیه شریفه «وَ عِنْدَ اللَّهِ مَغَانِمٌ كَثِيرَةٌ» به همین معنی آمده است. ثانیاً سیاق آیه که از آیات جهاد است بر اختصاص غنیمت به غنائم جنگی دلالت ندارد زیرا ممکن است از باب تطبیق کلی بر بعضی از مصادیقش باشد. یعنی غنائم جنگی یکی از مصادیق غنیمتی است که خمس بر آن واجب است. (هم‌چنین روایات خاصه‌ای در این باب آمده است که وجوب خمس را در غیر از غنائم جنگی اثبات می‌کند).